วารสารนิเทศศาสตรปริทัศน์ ปีที่ 30 ฉบับที่ 2 (พฤษภาคม - สิงหาคม 2569)

[ปริณุต หน้า 35 - 49]

การสังเกตเชิงวิพากษ์ : มหัศจรรย์การสื่อสารของคน Gen Z ในยุค AI

Critical Observation : The Miracle of Gen Z's Communication in the AI Era

ปริณุต ไชยนิชย์. *สาขาสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ คณะศิลปศาสตร์, มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ.*

Parinut Chaiyanich. *Social science and humanities Liberal Art, Rajamangala University of Technology Suvarnabhumi.*

Emai; parinut23@gmail.com

Received: 27 April 2025; Revised: 12 June 2025; Accepted: 24 June 2025

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ (ทักษะการสื่อสารภายในตนเอง) จากความสัมพันธ์ในระบบเครือญาติที่มีผลต่อคน Gen Z ในยุค AI 2) ศึกษาประสบการณ์ภาวะวิกฤตทางอารมณ์ที่เป็นรากเหง้าครอบครัวพหุวัฒนธรรมของคน Gen Z ในยุค AI การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยการสังเกตอย่างมีส่วนร่วม โดยใช้แนวทางการศึกษาชาติพันธุ์วิทยา ผู้มีส่วนร่วมในการศึกษา คือ กลุ่มคน Gen Z ในมหาวิทยาลัยแห่งหนึ่งของจังหวัดในภาคกลางตอนล่าง จำนวนทั้งสิ้น 201 คน

ผลการวิจัย พบว่า 1) แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์มีที่มาที่ไปจากภาวะวิกฤตทางอารมณ์ในผัสสะ พฤติกรรมของคน Gen Z ถูกสื่อสารออกมาจากการทำงานร่วมกันระหว่างระเบียบวินัยในระบบเครือญาติของตนเองและความแข็งกร้าวของแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ในตัวเอง ความกล้าสื่อสารภายในตนเองสามารถออกแบบการต่อสู้ต่อรองกับความสัมพันธ์ในระบบเครือญาติอย่างอ่อนโยนด้วยความฉลาดระหว่างบุคคล โดยใช้แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ของตนเองได้ 2) ครอบครัวพหุวัฒนธรรมเป็นแหล่งบ่มเพาะประสบการณ์ภาวะวิกฤตทางอารมณ์ การสื่อสารเรียกร้องเมื่อถูกคนในครอบครัวปฏิเสธหรือให้การยอมรับ ยังเป็นเรื่องสำคัญยิ่งใหญ่สำหรับพวกเขา พวกเขาจึงเลือกที่จะหยิบฉวยการทดเทิดมาทำให้พวกเขายังสามารถดำรงความสัมพันธ์อันเป็นรากเหง้าครอบครัวพหุวัฒนธรรมไว้ได้ โดยมีเบื้องหลังการใช้ประโยชน์จากศักยภาพที่โดดเด่นด้านการปรับตัวแบบประนีประนอมสถานการณ์ อันเป็นกลยุทธ์ของคน Gen Z ที่แยบยลยิ่ง

คำสำคัญ : การสื่อสารภายในตนเอง, ภาวะวิกฤตทางอารมณ์, แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์, ความสัมพันธ์ในระบบเครือญาติ, สังคมวิทยาผัสสะ

Abstract

This research aims to 1) Study the achievement motivation (intrapersonal communication) from kinship that affects to Gen Z in the AI era. 2) Study the emotional crisis experiences that is the origins of the kinship in multicultural of Gen Z in the AI era. This research is qualitative research to collect data through participatory observation using an ethnography study approach. The participants in the study were 201 Gen Z people from a university in a province in the lower central region.

The research findings are presented that 1) Achievement motivation originates from emotional crises in the senses. The behavior of Gen Z is communicated through the interplay between their own familial discipline and the intensity of their achievement motivation. Their courage to communicate internally can design a gentle negotiation with familial relationships using interpersonal intelligence, leveraging their own achievement motivation. 2) Multicultural families are a breeding ground for emotional crisis experiences. Communication demands when being rejected or accepted by family members are of utmost importance to them. They choose to seize sublimation to sustain the roots of their multicultural family relationships, backed by their exceptional potential for compromise reaction, a sophisticated strategy of Gen Z.

Keywords : Communication intrapersonal, Emotional crisis, Achievement motivation, Kinship, Sociology of the senses

บทนำ

กลุ่มคน Gen Z เป็นผู้ที่เกิดระหว่างปี พ.ศ. 2540 ถึง พ.ศ. 2555 คิดเป็นร้อยละ 25 หรือ 2,000 ล้านคน ของประชากรโลก (กรุงเทพธุรกิจ, 2567) ในกลุ่มคนจำนวนนี้มีงานวิจัยยืนยันว่า พวกเขายังคงสื่อสารกับค่านิยมไทยอย่างเหนียวแน่น ด้วยการน้อมรับสารแห่งวาทกรรมที่ถ่ายทอดจากรุ่นสู่รุ่น วาทกรรมดังกล่าวไหลวนปนอยู่ในครอบครัวและความสัมพันธ์ในระบบเครือญาติ และพวกเขาสยบยอมที่จะได้รับสารและเผยแพร่สารเหล่านี้ต่อไป ตั้งแต่แนวคิดเรื่องการสร้างทัศนคติให้ลูกหลานเข้ารับราชการ ปลูกฝังให้ต้องประกอบอาชีพที่มั่นคง ปลอดภัย ตอบสนองความต้องการและบรรเทาความเดือดร้อนให้กับคนในครอบครัวได้ (วิสุทธิณี ธานีรัตน์ และคณะ, 2566) เหล่าข้อมูลชุดนี้ตั้งคำถามปลายเปิดทิ้งไว้ให้สังคมสงสัยต่อไปว่า เทคโนโลยีในยุค AI ไม่อาจลบล้างหรือรื้อสร้างแรงจูงใจจากวาทกรรมดังกล่าวที่คนกลุ่มนี้ได้รับการสื่อสารมาจากความสัมพันธ์ในระบบเครือญาติหรือครอบครัวไทยใช่หรือไม่

การศึกษาเกี่ยวกับคน Gen Z ของ ภวิกา ภักษา (2566) ย้ำว่า คน Gen Z เติบโตมาพร้อมกับเทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ หรือ AI จึงเป็นปัจจัยสำคัญที่ขับดันให้พวกเขาใช้เทคโนโลยีเป็นตัวสื่อสารพฤติกรรมของตนเองตลอดเวลา สังเกตได้จากรีวิวออนไลน์จากผู้ซื้อเวลาซื้อของ โดยร้อยละ 53 ของประชากร Gen Z มีแนวโน้มที่จะซื้อสินค้าผ่านโซเชียลมีเดียหรือแพลตฟอร์มไลฟ์สตรีม ร้อยละ 26 ของ Gen Z ใช้โทรศัพท์ขณะชอปปิงในร้านค้าเพื่อตัดสินใจ แต่เมื่อเทียบกับกลุ่มอื่น ๆ เช่น หากเทียบกับร้อยละ 23 สำหรับ Gen Y ร้อยละ 18 สำหรับ Gen X และ ร้อยละ 12 สำหรับบูมเมอร์เท่านั้น ข้อมูลนี้ยืนยันหนักแน่นว่า คน Gen Z ควรถูกมองว่ามีอิสระในการใช้ชีวิต สังเกตจากบทบาทของผู้บริโภคซึ่งเป็นรูปแบบการสื่อสารของกลุ่มคน Gen Z พวกเขาเคยขึ้นแท่นจนกลายเป็นผู้บริโภคที่ใช้จ่ายมากที่สุดในหลาย ๆ ภูมิภาค ที่สำคัญพวกเขาให้ความสนใจกับการสื่อสารแบบจริงใจกับอินฟลูเอนเซอร์และแบรนด์ เป็นอย่างมาก (กรุงเทพธุรกิจ, 2567) แต่คำถามเดิม

ยังคงไม่ได้รับคำตอบว่า เทคโนโลยีในยุค AI ไม่อาจลบล้าง หรือรื้อสร้างแรงจูงใจจากวาทกรรมดังกล่าวที่คนกลุ่มนี้ได้รับการสื่อสารมาจากความสัมพันธ์ในระบบเครือญาติหรือครอบครัวไทยใช่หรือไม่

จากข้อมูลข้างต้น การสื่อสารในยุคของคน Gen Z มาจากผัสสะหลายรูปแบบ แต่ทั้งหมดทำให้ตัวตนของคนกลุ่มนี้ชัดเจนและมุ่งมั่นได้อย่างไร ทั้งที่พวกเขาต้องเผชิญกับสุขภาพจิตที่ย่ำแย่ที่สุดเมื่อเทียบกับกลุ่มคน Gen อื่น ๆ ปัญหาที่พวกเขาต่อสู้ด้วยมากที่สุด คือ ความเหงา ความซึมเศร้า และความคิดฆ่าตัวตาย ภัยที่พบได้มากมาจากการแนวคิดการเปรียบเทียบ การสื่อสารทางสังคมออนไลน์ทำให้พวกเขาใช้การสื่อสารบนแนวคิดเปรียบเทียบตลอดเวลา ทั้งรูปลักษณ์ภายนอก เส้นทางอาชีพกับเพื่อน ๆ เทียบชีวิตกับอินฟลูเอนเซอร์ ทั้งหมดทำให้พวกเขารู้สึกไม่พอ ทั้งหมดกระตุ้นให้กลุ่มคน Gen Z มองโลกผ่านการสื่อสารในแง่ร้าย และ AI คือภัยคุกคามต่อการเริ่มต้นของพวกเขา ตามรายงานของ Gallup และ Walton Family Foundation (เวิร์คพอยท์ทูเดย์, 2567) งานศึกษาของ ภวิกา ภักษา (2566) พบรายงานข้อสังเกตที่น่าเชื่อถือเกี่ยวกับการสื่อสารกับผู้คนในโลกแห่งความเป็นจริงของคน Gen นี้น้อยลงมาก พวกเขาให้ความสำคัญกับคนใกล้ชิด ไม่ว่าจะเป็นครอบครัวของพวกเขา เพื่อนของพวกเขา และคนรักของพวกเขา ในขณะที่เทคโนโลยีคือเพื่อนตายของพวกเขา วัยนี้จึงเป็นวัยที่มีแนวโน้มจะประสบปัญหาทางสุขภาพจิตได้ง่ายและเปราะบาง สะท้อนจากระยะเวลาของการพึ่งพาพ่อแม่ที่นานกว่ากลุ่มคน Gen อื่นก่อนหน้าอยู่มาก การสื่อสารเชิงเปรียบเทียบเช่นนี้ จึงเป็นความกดดันที่พวกเขาต้องสื่อสารภายในตนเองให้บรรลุเป้าหมายในชีวิตที่คนรุ่นก่อนมี (เวิร์คพอยท์ทูเดย์, 2567) ความกดดันดังกล่าวอาจนำให้บุคคลมีปัญหาทางอารมณ์ และขาดทักษะในการสื่อสาร (วรรณี คงแป้น, บุญมี พันธุ์ไทย และศรีสมร สุริยาศศิน, 2566) สู่วิกฤตทางอารมณ์ที่มักพบบ่อยมีทั้งหมด 6 ประเภท คือ 1) ภาวะวิกฤตตามลักษณะปัญหา (Dispositional Crises) 2) ภาวะวิกฤตจากการเปลี่ยนแปลงตามช่วงชีวิตที่คาดการณ์ได้ (Crises of Anticipated Life Transitions) 3) ภาวะวิกฤตซึ่งเป็นผลจากความเครียดจากการถูกกระทบกระเทือนจิตใจ (Crises Resulting from Traumatic Stress) 4) ภาวะวิกฤตจากพัฒนาการ (Maturational/Developmental Crises) 5) ภาวะวิกฤตที่สะท้อนถึงพยาธิสภาพทางจิตใจ (Crises Reflecting Psychopathology) 6) ภาวะฉุกเฉินทางจิตเวช (Psychiatric Emergencies) (Baldwin, 1978) ซึ่งการสื่อสารภายในตนเองที่ส่งเสริมให้มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์จะช่วยให้บุคคลมีคุณภาพมากขึ้น เนื่องจากแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์จะมุ่งไปสู่ความคิดที่เป็นพฤติกรรมภายใน ให้บุคคลมีสติและหยุดยั้งการกระทำใด ๆ ที่ไม่ก่อให้เกิดประโยชน์กับตนเองและสังคมได้ (วรรณี คงแป้น, บุญมี พันธุ์ไทย และศรีสมร สุริยาศศิน, 2566)

นอกจากนี้ ผู้วิจัยยังเชื่อว่า ถ้าสังคมหันมาทำความเข้าใจกลุ่มคน Gen Z ผ่านมุมมองทางสังคมวิทยาผัสสะ จากแนววิเคราะห์ของรองศาสตราจารย์ สรัญญา เตรัตน์ อาจช่วยเปิดมุมมองให้ผู้คนเห็นถึงความละเอียด ประณีต อารมณ์ที่เข้มแข็งและอ่อนแอของกลุ่มคน Gen นี้ ผ่านประสบการณ์ผัสสะ บุคคลสามารถอธิบายแหล่งที่มาของการสื่อสารในสังคมว่าสิ่งนั้นคืออะไร เกิดขึ้นอย่างไร ผ่านการรับรู้ผ่านประสาทสัมผัส แต่ไม่ใช่การรับรู้ความเป็นจริงที่ปรากฏอยู่ การรับรู้จะเข้มข้นขึ้นก็ต่อเมื่อ สิ่งนั้นถูกสื่อสารด้วยการใส่รหัสความหมายทางสังคม และประสบการณ์ที่สื่อสารผ่านทางผัสสะ คือกระบวนการให้ความหมายและคุณค่าทางสังคม (สรัญญา เตรัตน์, 2558) และหากกลุ่มคน Gen นี้ กำลัง ต่อสู้ ต่อรอง อ่อนข้อ หรือจำนนกับโครงสร้างสังคมอันเต็มไปด้วยความเหงา ความซึมเศร้า ความคิดฆ่าตัวตาย ความกดดันจากวาทกรรมที่ไหลวนปนอยู่ในครอบครัวและความสัมพันธ์ในระบบเครือญาติ การศึกษาครั้งนี้อาจช่วยเป็นกระบอกเสียงให้สังคมหันกลับมามองปูมหลังอย่างเข้าใจผ่านหลักฐานการสื่อสารภายในตนเองที่กลุ่มคน Gen Z กำลังต่อสู้ต่อรองกับวิกฤตทางอารมณ์เหล่านี้ได้ด้วยตนเองในยุค AI เพื่อตอบหลายคำถามที่สังคมตั้งไว้เกี่ยวกับกลุ่มคน Gen นี้ อย่างเช่น ทำไมต้องเหงา ทำไมต้องเศร้า ทำไมพึ่งพาตัวเองไม่ได้ ทำไมตัดสินใจเร็ว ทำไมเก็บตัว ทำไมเป็นตัวของตัวเองไม่ฟังใคร หรือจะมีชีวิตร่วมกับ คน Gen Z อย่างไร จะพัฒนาหรือใช้ประโยชน์จากพวกเขาด้วยวิธีไหน

ผู้วิจัยเชื่อว่า ทุกเรื่องล้วนมีที่มาที่ไปโดยเฉพาะในบริบทของงานวิจัยงานนี้ ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงมีความสนใจศึกษาผลการสังเกตแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ (ทักษะการสื่อสารภายในตนเอง) จากความสัมพันธ์ในระบบเครือญาติที่มีผลต่อคน Gen Z ในยุค AI และศึกษาผลการสังเกตประสบการณ์ภาวะวิกฤตทางอารมณ์ที่เป็นรากเหง้าครอบครัวพหุวัฒนธรรมของคน Gen Z ในยุค AI ด้วยงานวิจัยการสังเกตเชิงวิพากษ์ : มหัศจรรย์การสื่อสารของคน Gen Z ในยุค AI

วัตถุประสงค์การวิจัย

1) ศึกษาแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ (ทักษะการสื่อสารภายในตนเอง) จากความสัมพันธ์ในระบบเครือญาติที่มีผลต่อคน Gen Z ในยุค AI

2) ศึกษาประสบการณ์ภาวะวิกฤตทางอารมณ์ที่เป็นรากเหง้าครอบครัวพหุวัฒนธรรมของคน Gen Z ในยุค AI

การทบทวนวรรณกรรม

แนวคิดการทดเทิด (Sublimation)

Sublimation คือ กลไกป้องกันตนเอง (defense mechanism) ที่จิตใต้สำนึกแปลงพลังงานจากแรงขับทางเพศหรือความปรารถนาที่ไม่พึงประสงค์ ให้กลายเป็นพฤติกรรมหรือกิจกรรมที่สังคมยอมรับได้ เช่น การสร้างสรรค์งานศิลปะ งานเขียน หรือกิจกรรมทางวิชาการ ซึ่งช่วยให้พลังงานเหล่านี้ไม่ก่อปัญหาทางจิตใจและยังเป็นประโยชน์ต่อสังคม (Freud, 1960) การทดเทิดช่วยให้บุคคลสามารถแปลงพลังงานความปรารถนาในเชิงลบให้เป็นพลังงานที่สร้างสรรค์และเป็นประโยชน์ต่อสังคมได้ (Smith and Brown, 2022)

แนวคิดภาวะวิกฤตทางอารมณ์ (Emotional Crisis)

ภาวะนี้เป็นภาวะเสียสมดุลภายใน เป็นสิ่งที่บุคคลรับรู้ว่า กำลังถูกคุกคามต่อความมั่นคงของชีวิต (Aguilera and Messick, 1982) ภาวะดังกล่าวมีผลทำให้บุคคลเหนื่อยหน่าย ท้อแท้ สับสน สิ้นหวัง และไม่สามารถใช้ชีวิตได้ตามปกติ (Halpern, 1973) อาจเกิดจากการเปลี่ยนแปลงหรือการเผชิญหน้าอย่างกะทันหัน ซึ่งเหตุการณ์ที่เผชิญต่างจากเหตุการณ์ที่เคยเผชิญ (Hansell, Wodarczyk, and Handlon-Lathrop, 1970) ในบางหน่วยงานจึงได้มีการสำรวจปัจจัยที่ทำให้เกิดความเครียด เพื่อเป็นข้อมูลให้แก่ผู้บังคับบัญชาเพื่อการวางแผนจัดการองค์กรโดยวางมาตรการช่วยเหลือกลุ่มที่มีความเครียดสูงได้อย่างทันท่วงที การสนับสนุนพยุงจิตใจ หรือการช่วยเหลือฉุกเฉินด้านการเงินในภาวะวิกฤต (หฤทัยทิพย์ ตัณฑเทศ, 2564)

โดยสรุปภาวะวิกฤตทางอารมณ์ของบุคคลเมื่อเกิดขึ้นแล้วจะทำให้บุคคลมีอารมณ์ทางลบและไม่สามารถใช้ชีวิตได้ตามปกติ ซึ่งผู้วิจัยศึกษาเปรียบเทียบประสบการณ์ภาวะวิกฤตทางอารมณ์โดยไม่จำกัดประเภท ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับข้อมูลผัสสะของผู้มีส่วนร่วมในการศึกษา (Participants)

แนวคิดแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ (Achievement Motivation)

ผู้ที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์จะเป็นผู้ที่ทักษะในการสื่อสารภายในตนเองมุ่งเป้าหมายจากการจูงใจตนเอง โดยทุกการกระทำจะเต็มไปด้วยความปรารถนาที่จะประสบความสำเร็จในการแข่งขัน และเมื่อมีแรงจูงใจนี้แล้ว บุคคลจะตอบตัวเองได้ว่าสิ่งใดบ้างที่สำคัญและมีความหมายต่อตนเองอย่างแท้จริง (McClelland, 1985) วรรณี คงแป้น, บุญมี พันธุ์ไทย และศรีสมร สุริยาศศิน (2566) ได้ศึกษาเรื่อง แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์กับนักศึกษาอาชีวศึกษา เพื่อวิเคราะห์แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ของนักศึกษาอาชีวศึกษาตามทฤษฎีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ของ McClelland, Atkinson และ Alschuler ผลการศึกษาพบว่า แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ทำให้บุคคลสื่อสารกับตนเองเกี่ยวกับการมีเป้าหมาย มีการวางแผน มีความอดทน มีความเชื่อมั่นในตนเอง รับผิดชอบ มีการคาดการณ์ล่วงหน้า เห็นประโยชน์ โดยสรุปว่าแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ไม่ว่าจะมีที่มาจากประสบการณ์ใด ๆ ก็ตาม เมื่อแรงนั้นกำเนิดจากการตอบและสื่อสารกับตัวเอง

จนกระทั่งตนเองให้ความหมายต่อตนเองด้วยตนเองได้จริง จะทำให้บุคคลควบคุมการใช้แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ทำสิ่งใด ๆ ได้อย่างอดทน เชื่อมั่น โดยไม่พ่ายแพ้ต่อปัญหาทางอารมณ์ทุกรูปแบบ

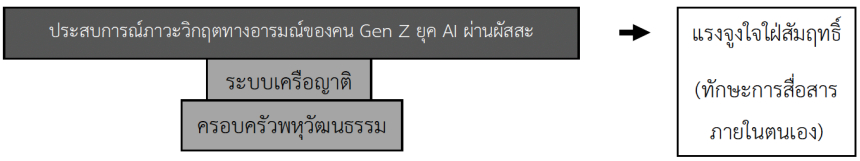
ตาราง 1 คำศัพท์เฉพาะทางด้านสังคมวิทยาที่ปรากฏตลอดบทความ

คำศัพท์เฉพาะทางด้านสังคมวิทยา	***ความหมายในบริบทงานวิจัยตลอดบทความ***
การสื่อสารภายในตนเอง	*กระบวนการที่บุคคลสนทนากับตัวเองในเชิงสร้างความหมาย โดยเชื่อมโยงประสบการณ์ส่วนตัวกับโครงสร้างสังคม*
ภาวะวิกฤตทางอารมณ์	*สถานการณ์ที่บุคคลต้องเผชิญกับความกดดันทางอารมณ์ซึ่งสะท้อนถึงอิทธิพลจากบริบททางสังคมหรือวัฒนธรรม*
สังคมวิทยาผัสสะ	*การศึกษาเกี่ยวกับวิธีที่ประสาทสัมผัสของมนุษย์มีบทบาทในกระบวนการสร้างความหมายและความสัมพันธ์ทางสังคม*
แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์	*เป็นแรงจูงใจที่เกิดจากความพึงพอใจภายในจิตใจโดยไม่ขึ้นกับแรงผลักดันภายนอก เช่น รางวัลหรือการยอมรับจากสังคม แรงจูงใจประเภทนี้มักถือว่ายั่งยืนกว่า เพราะมีรากฐานมาจากความปรารถนาและความชอบส่วนตัวที่แท้จริง*
ความสัมพันธ์ในระบบเครือญาติ	*โครงสร้างของความสัมพันธ์ที่เกิดจากสายสัมพันธ์ทางสายเลือดหรือการสมรส ซึ่งสะท้อนถึงระบบอำนาจและบทบาททางสังคม*
สยบยอม	*การปฏิบัติตามกฎหรือมาตรฐานของสังคมโดยไม่มีการตั้งคำถาม ซึ่งมักสะท้อนถึงโครงสร้างอำนาจ*
วาทกรรม	*ชุดของคำพูด ความคิด หรือการสื่อสารที่กำหนดความหมายและอำนาจในบริบททางสังคม*
ผัสสะ	*การรับรู้ผ่านประสาทสัมผัสที่มีบทบาทในการกำหนดความหมายในบริบททางสังคมและวัฒนธรรม*
คน Gen Z ในยุค AI	*กลุ่มคนที่เติบโตพร้อมเทคโนโลยี AI ซึ่งพฤติกรรมและความคิดถูกหล่อหลอมโดยกระบวนการสื่อสารทางดิจิทัลและความเป็นสากล*
เชื่องเชื่อ	*การปฏิบัติตามโครงสร้างทางสังคมอย่างไม่มีการตั้งคำถาม สะท้อนถึงอิทธิพลของการควบคุมทางวัฒนธรรม*
ร่องรอยความทรงจำทางวัฒนธรรม	*องค์ประกอบที่สะท้อนอัตลักษณ์ของกลุ่มหรือสังคม ผ่านการส่งต่อทางวัฒนธรรม*
ผลิตซ้ำ	*การถ่ายทอดหรือย้ำแนวคิด ความเชื่อ ค่านิยม หรืออุดมการณ์ที่มีอยู่เดิมให้คงอยู่ต่อไปในสังคม โดยอาจเกิดขึ้นผ่านการศึกษา วัฒนธรรม การสื่อสาร และระบบสังคมอื่น ๆ โดยไม่ได้ตั้งคำถามหรือท้าทายความถูกต้องของความคิดความเชื่อนั้น*
วัฒนธรรมสากล	*ระบบความหมายและวิถีปฏิบัติที่ถูกเผยแพร่และยอมรับในสังคมทั่วโลก*
สิ่งสร้างทางสังคม	*แนวคิดหรือปรากฏการณ์ที่ถูกสร้างขึ้นโดยมนุษย์ และกลายเป็นความจริงทางสังคม*
ผลผลิตทางสังคม	*สิ่งที่เกิดจากการปฏิสัมพันธ์ของมนุษย์ในบริบทของโครงสร้างและค่านิยมทางสังคม*

ตาราง 1 คำศัพท์เฉพาะทางด้านสังคมวิทยาที่ปรากฏตลอดบทความ (ต่อ)

หล่อหลอม	*กระบวนการที่สังคมหรือวัฒนธรรมสร้างหรือปรับเปลี่ยนพฤติกรรมและความคิดของบุคคล*
ความพึงใจ	*ความรู้สึกที่เกิดขึ้นจากการตอบสนองต่อความคาดหวังของกลุ่มหรือสังคม*
ความสามารถเฉพาะตัว	*คุณลักษณะหรือทักษะที่เป็นเอกลักษณ์ของบุคคล ซึ่งได้รับอิทธิพลจากบริบททางสังคม*
วินัย	*กระบวนการควบคุมทางสังคมที่หล่อหลอมพฤติกรรมผ่านกฎเกณฑ์และบทลงโทษ*
อัตลักษณ์	*การรับรู้ตนเองในฐานะสมาชิกของกลุ่มหรือสังคม ซึ่งถูกกำหนดและปรับเปลี่ยนโดยโครงสร้างสังคม*
กระบวนการสร้างตัวตน	*วิธีการที่บุคคลพัฒนาความรู้สึกของตนเอง ผ่านการมีปฏิสัมพันธ์กับสังคม*
ปฏิสัมพันธ์เชิงสัญลักษณ์	*การสื่อสารผ่านสัญลักษณ์ที่มีความหมายร่วม ซึ่งเป็นรากฐานของการสร้างสังคม*
ปฏิสัมพันธ์เชิงสร้างสรรค์ภายในบุคคล	*การสะท้อนคิดของบุคคลที่นำไปสู่ความคิดสร้างสรรค์ในเชิงสังคม*
กลไกป้องกันตนเอง	*กระบวนการที่บุคคลใช้เพื่อลดความตึงเครียดจากแรงกดดันทางสังคม*
จิตใต้สำนึกในแบบประนีประนอมสถานการณ์	*การปรับตัวทางจิตใจที่เกิดขึ้นโดยไม่รู้ตัว เพื่อตอบสนองต่อบริบททางสังคมที่ซับซ้อน*
การทดเทิด	*การยกระดับคุณค่าของสิ่งหนึ่งเพื่อสร้างความหมายทางสังคมหรือวัฒนธรรม*
จิตไร้สำนึก	*ส่วนของจิตใจที่เก็บความคิด ความปรารถนา และแรงขับที่ถูกกดทับไว้ ซึ่งบุคคลไม่สามารถรับรู้ได้โดยตรง*
จิตใต้สำนึก	*ส่วนของจิตที่เก็บข้อมูลหรือประสบการณ์ที่ไม่ได้อยู่ในจิตสำนึกในขณะนั้น แต่สามารถนำกลับมารับรู้ได้หากได้รับการกระตุ้น*
จิตสำนึก	*ส่วนของจิตใจที่บุคคลสามารถรับรู้ เข้าใจ และตอบสนองต่อสิ่งแวดล้อมและประสบการณ์ต่าง ๆ ได้ในขณะนั้น*
ความฉลาดระหว่างบุคคล	*ความสามารถในการเข้าใจและจัดการความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลในบริบทสังคม*
การสังเกตเชิงวิพากษ์	*วิธีวิเคราะห์ปรากฏการณ์ทางสังคมโดยเน้นการตั้งคำถามถึงโครงสร้างและอำนาจ*
อุปสรรคในการสื่อสาร	*ปัญหาที่เกิดขึ้นในกระบวนการสื่อสาร อันเนื่องมาจากโครงสร้างหรือบริบททางสังคม*
อัตบุคคล	*การสร้างตัวตนที่มีเอกลักษณ์ของบุคคล โดยสัมพันธ์กับบริบททางสังคม*

ภาพ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีการดำเนินการวิจัย

งานวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ การวิจัยนี้เก็บข้อมูลด้วยการสังเกตอย่างมีส่วนร่วม โดยใช้แนวทางการศึกษาชาติพันธุ์วิทยา ผู้มีส่วนร่วมในการศึกษา คือ กลุ่มคน Gen Z ในมหาวิทยาลัยแห่งหนึ่งของจังหวัดในภาคกลางตอนล่าง จำนวนทั้งสิ้น 201 คน

ระยะเวลา

การศึกษาครั้งนี้ใช้ระยะเวลาศึกษาชาติพันธุ์วิทยาที่มุ่งอธิบายวิถีชีวิต บริบททางสังคม และวัฒนธรรมของคน Gen Z ในมหาวิทยาลัยแห่งหนึ่งของจังหวัดในภาคกลางตอนล่าง ออกแบบ เก็บข้อมูล และใช้เวลาติดตามผลการศึกษาระยะยาว (Longitudinal study) เป็นระยะเวลา 2 ปี

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยพัฒนาเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบบันทึกการสังเกตอย่างมีส่วนร่วม สำหรับการวิเคราะห์ข้อมูลนั้น เพื่อให้ได้ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัยให้มากที่สุด ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลด้วยการตีความ ความหมายของข้อมูล (Interpretation analysis) ซึ่งเป็นกระบวนการที่เกี่ยวกับการค้นหาแนวคิด (Constructs) ที่สามารถใช้ในการพรรณนาและอธิบายเพื่อให้ข้อมูลที่น่าเชื่อถือและมีน้ำหนักมากขึ้น

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บข้อมูลตามแนวการวิจัยชาติพันธุ์วิทยาผ่านกิจกรรมในรายวิชาหนึ่งที่ผู้มีส่วนร่วมในการศึกษาต้องลงทะเบียนเรียน ประกอบด้วยขั้นตอนตามการแบ่งห้วงเวลาในการศึกษา (Spradley, 1979) ปีที่ 1 เก็บข้อมูลจากผู้มีส่วนร่วมในการศึกษาที่พบโดยใช้การสังเกตและบันทึกข้อมูลและ ปีที่ 2 ดำเนินการเก็บข้อมูลรูปแบบเดียวกับปีแรก โดยมีขั้นตอนดังนี้ 1) เลือกเรื่องที่ต้องการศึกษา เพื่อตอบวัตถุประสงค์การวิจัย 2) เลือกสถานการณ์ทางสังคม เป็นสถานการณ์ง่าย ไม่ซับซ้อน เข้าถึงได้ เลือกศึกษาทีละสถานการณ์ 3) เริ่มการการสังเกตอย่างมีส่วนร่วม โดยสังเกตจากผลงานการตอบคำถามในใบงาน การร่วมกิจกรรมในชั่วโมงเรียน การร่วมกิจกรรมการนำเสนอในห้องเรียน 4) บันทึกเบื้องต้นด้วยการเขียน โดยไม่ใช้เทคโนโลยีอื่นใด ทั้งนี้เพื่อไม่สร้างความอึดอัดให้กับผู้มีส่วนร่วมในการศึกษาครั้งนี้ โดยเลือกบันทึกเฉพาะหัวข้อมี่สำคัญ คำหลัก ๆ จากนั้นลงรายละเอียดเพื่อขยายความ คล้ายการเขียนบันทึกประจำวัน ทั้งนี้รวมการบันทึกปฏิกิริยาความรู้สึกต่าง ๆ ของผู้วิจัยเองด้วย 5) บันทึกรายละเอียดสิ่งที่สังเกต ทั้งลักษณะทางกายภาพ วาดภาพ ทุกอย่างในฉากที่เห็นทั้งหมด เพื่อทำความเข้าใจกับผลงานและการร่วมกิจกรรมของผู้มีส่วนร่วมในการศึกษาในแต่ละครั้ง 6) วิเคราะห์ขอบเขตในเบื้องต้น ผู้วิจัยวิเคราะห์เพื่อเชื่อมโยงประสบการณ์ที่ผู้มีส่วนร่วมในการศึกษาครั้งนี้ได้อธิบาย เพื่อให้เห็นฉากของวัฒนธรรมที่เป็นอยู่ของผู้คนในสังคม ณ ขณะนั้นได้ 7) สังเกตเฉพาะเรื่อง เมื่อได้ข้อมูลจากข้อที่ 6 ผู้วิจัยจะนำมาวิเคราะห์เจาะลึกเชื่อมโยงกับคำสำคัญ และวัตถุประสงค์การวิจัย โดยใช้กรอบการศึกษาที่เลือกไว้มาช่วยในการเจาะลึกข้อมูลที่ได้นำมาวิเคราะห์ 8) วิเคราะห์เพื่อจัดกลุ่มหรือหมวดหมู่ เพื่อให้เกิดชุดข้อมูลที่มีการเชื่อมโยงและสัมพันธ์กัน 9) เลือกประเด็นที่สนใจเพื่อสังเกตเฉพาะ เป็นการสังเกตเจาะลึกอย่างไม่เป็นทางการ เพื่อให้เห็นผัสสะของผู้มีส่วนร่วมในการศึกษา 10) กำหนดแก่นของวัฒนธรรมที่ศึกษา ในที่นี้ผู้วิจัยกำหนดตามกรอบแนวคิดในการวิจัย 11) การจัดทำบัญชีรายการของวัฒนธรรมที่ได้มาทั้งหมด ซึ่งในที่นี้คือ ประสบการณ์ผ่านผัสสะของผู้มีส่วนร่วมในการศึกษา 12) ผู้วิจัยเขียนรายงานการวิจัย เนื่องจากการเก็บข้อมูลทยอยดำเนินการ อาจต้องวิเคราะห์ข้อมูลแยกตามช่วงเวลาที่ระบุ โดยผู้วิจัยรักษามาตรฐานและรูปแบบการสังเกตให้เหมือนกันทุกกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่

- ใช้แบบฟอร์มการสังเกตเดียวกัน
- ออกแบบแบบฟอร์มที่ระบุเกณฑ์การสังเกตชัดเจน เช่น แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ (ทักษะการสื่อสารภายในตนเอง) ประสบการณ์ภาวะวิกฤตทางอารมณ์ เป็นต้น

- กำหนดเกณฑ์การสังเกตที่แน่นอน
- ใช้ตัวชี้วัดเดียวกันสำหรับทุกคน เช่น ระดับความถี่ของการแสดงพฤติกรรม การตอบสนองต่อสถานการณ์
- ดำเนินการสังเกตในบริบทที่เหมือนกัน
- จัดกิจกรรมหรือสถานการณ์ที่สังเกตในรูปแบบเดียวกัน เช่น การทำใบงาน การทำงานกลุ่ม
- สังเกตโดยผู้วิจัยเท่านั้น
- บันทึกข้อมูลทันทีหลังสังเกต
- จดบันทึกข้อมูลขณะหรือทันทีหลังการสังเกต เพื่อป้องกันการลืมรายละเอียด
- ตรวจสอบความสอดคล้องของข้อมูล (Inter-rater Reliability)
- ใช้เวลาสังเกตเท่าเทียมกัน
- กำหนดระยะเวลาการสังเกตที่ชัดเจน

ผลการวิจัย

ผลการศึกษาแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์จากความสัมพันธ์ในระบบเครือญาติที่มีผลต่อคน Gen Z ในยุค AI: มุมมองทางสังคมวิทยาผัสสะ ขอนำเสนอผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์วิจัย ดังนี้

1) ผลการสังเกตแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์จากความสัมพันธ์ในระบบเครือญาติที่มีผลต่อคน Gen Z ในยุค AI

ตาราง 2 สรุปแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ (ทักษะการสื่อสารภายในตนเอง) จากความสัมพันธ์ในระบบเครือญาติ สังเกตจากผลงานการตอบคำถามในใบงาน การร่วมกิจกรรมในชั่วโมงเรียน การร่วมกิจกรรมการนำเสนอในห้องเรียน

แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ (ทักษะการสื่อสารภายในตนเอง) ของคน Gen Z ที่มาจากความสัมพันธ์ในระบบเครือญาติ	**มุมมองทางสังคมวิทยาผัสสะ**
ความปรารถนาที่จะได้อยู่กับคนในครอบครัวที่มีอารมณ์ปกติ	ทำความเข้าใจผู้คน
ความปรารถนาที่จะดำรงชีวิตอย่างอิสระโดยปราศจากคำสั่งของคนในครอบครัว	ประสบการณ์ทางวัฒนธรรมของผู้คน
ความปรารถนาที่จะมีบทบาทในการตัดสินใจในครอบครัว	วิธีการศึกษาสังคม
ความปรารถนาที่จะใช้ผู้ให้กำเนิดเป็นต้นแบบในการดำเนินชีวิต	ทำความเข้าใจค่านิยมทางสังคม
ความปรารถนาที่จะมีพื้นที่ส่วนตัวในครอบครัว	
ความปรารถนาที่จะได้รับการยอมรับจากคนในครอบครัว	ทำความเข้าใจค่านิยมทางสังคม
ความปรารถนาทีจะเป็นเสาหลักของครอบครัว	ประสบการณ์ทางสังคมของผู้คน
ความปรารถนาที่จะได้รับความยุติธรรมจากคนในครอบครัว	ประสบการณ์ทางวัฒนธรรมของผู้คน
ความปรารถนาที่จะหลุดพ้นจากความคาดหวังของคนในครอบครัว	ทำความเข้าใจผู้คน
ความปรารถนาที่จะเรียนรู้ความผิดพลาดด้วยตนเองโดยมีคนในครอบครัวคอยสนับสนุน	ประสบการณ์ทางสังคมของผู้คน
ความปรารถนาที่จะได้รับความเข้าใจจากคนในครอบครัว	ประสบการณ์ทางวัฒนธรรมของผู้คน
ความปรารถนาที่จะเป็นผู้ดูแลเรื่องเศรษฐกิจของตนเองได้ด้วยตนเอง	วิธีการศึกษาสังคม
ความปรารถนาที่จะสร้างครอบครัวใหม่ที่สมบูรณ์	ทำความเข้าใจค่านิยมทางสังคม

ตาราง 2 สรุปแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ (ทักษะการสื่อสารภายในตนเอง) จากความสัมพันธ์ในระบบเครือญาติ สังเกตจากผลงานการตอบคำถามในใบงาน การร่วมกิจกรรมในชั่วโมงเรียน การร่วมกิจกรรมการนำเสนอในห้องเรียน (ต่อ)

ความปรารถนาที่จะร่วมกิจกรรมกับคนในครอบครัวเสมอ	ประสบการณ์ทางวัฒนธรรมของผู้คน
ความปรารถนาที่จะมีชีวิตที่แตกต่างจากเดิม	วิธีการศึกษาสังคม
ความปรารถนาที่จะเป็นที่รักและต้องการของคนในครอบครัว	ทำความเข้าใจค่านิยมทางสังคม
ความปรารถนาที่จะอยู่ร่วมกับผู้ให้กำเนิด	ทำความเข้าใจค่านิยมทางสังคม
ความปรารถนาพื้นที่ปลอดภัยในครอบครัว	ทำความเข้าใจผู้คน
ความปรารถนาครอบครัวที่อบอุ่นและมีบ้านของตนเอง	ทำความเข้าใจค่านิยมทางสังคม

ดังที่ตาราง 2 แสดงให้เห็นว่า แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของทักษะการสื่อสารภายในตนเอง ชี้ให้เห็นศักยภาพของคน Gen Z ในการปรับตัวและสร้างอุดมคติที่ยั่งยืน แม้จะเผชิญกับผัสสะเชิงบวกหรือลบ พวกเขามีความสามารถในการออกแบบแนวทางเพื่อเสริมสร้างความพึงพอใจและความสมดุลในชีวิตได้ด้วยตนเอง ผ่านการใช้แรงจูงใจดังกล่าวอย่างสร้างสรรค์และมีจุดมุ่งหมาย

2) ผลการสังเกตประสบการณ์ภาวะวิกฤตทางอารมณ์ที่เป็นรากเหง้าครอบครัวพหุวัฒนธรรมของคน Gen Z ในยุค AI

ตาราง 3 ประสบการณ์ภาวะวิกฤตทางอารมณ์ที่ผู้วิจัยสังเกตจากผลงานการตอบคำถามในใบงาน การร่วมกิจกรรมในชั่วโมงเรียน การร่วมกิจกรรมการนำเสนอในห้องเรียน

คน Gen Z ในยุค AI				
ประสบการณ์ภาวะวิกฤตทางอารมณ์ที่เป็นรากเหง้าครอบครัวพหุวัฒนธรรม	สัญชาตญาณ		จิตไร้สำนึก	*การกระทำที่สังคมยอมรับในความสร้างสรรค์ได้*
	สัญชาตญาณแห่งการมีชีวิต *แรงขับทางเพศ*	สัญชาตญาณแห่งความตาย *แรงขับทางก้าวร้าว*	*พลังงานต้นกำเนิดและพฤติกรรมมนุษย์*	
○ ความเศร้า	✓	✓	✓	○ แต่งเพลง
○ ความเหงา	✓	✓	✓	○ ทำช่องยูทูป
○ ความท้อแท้	✓	✓	✓	○ ทำพอดแคสต์
○ ความผิดหวัง	✓	✓	✓	○ สร้างเกม
○ ความสับสน	✓	✓	✓	○ หางานทำ/ขายของ
○ ความแปรปรวน	✓	✓	✓	○ วาดภาพ
○ ความกังวล	✓	✓	✓	○ ไลฟ์สด
○ ความกลัว	✓	✓	✓	○ เขียนนิยายออนไลน์
○ ความต้องการ	✓	✓	✓	○ หาวิธีสร้างอิสระทางการเงิน
○ ความเบื่อ	✓	✓	✓	○ ทำกิจกรรมบนโซเชียลมีเดีย
○ ความรำคาญ	✓	✓	✓	○ หาทางเป็นเจ้าของธุรกิจ
○ ความอิจฉา	✓	✓	✓	○ จิตอาสา
○ ความคาดหวัง	✓	✓	✓	○ บริจาคเลือด
○ ความอึดอัด	✓	✓	✓	○ เรียนต่อต่างประเทศ
○ ความหลง	✓	✓	✓	○ ย้ายออกจากบ้านไปมีชีวิตใหม่และคอยส่งเงินให้เสมอ
○ ความโลภ	✓	✓	✓	
○ ความโกรธ	✓	✓	✓	○ ทำงานพาร์ทไทม์
○ ความเครียด	✓	✓	✓	○ สร้างรายได้ด้วยตนเอง
	✓	✓	✓	○ แสดงออกทางการเมือง
	✓	✓	✓	○ ผลิตสื่อพัฒนาสังคม
	✓	✓	✓	○ เป็นนักขับเคลื่อนสังคม
	✓	✓	✓	○ เป็นนักเคลื่อนไหวสังคม
	✓	✓	✓	○ ไปร่วมเทศกาลดนตรี
	✓	✓	✓	○ ติดตามอินฟลูเอนเซอร์ที่ตนเองศรัทธาและชื่นชม

ดังที่ตาราง 3 แสดงให้เห็นว่า ครอบครัวพหุวัฒนธรรมเป็นพื้นที่ที่คน Gen Z ประสบกับภาวะวิกฤตทางอารมณ์ได้ง่าย ทำให้พวกเขาจำเป็นต้องสื่อสารเพื่อปกป้องตนเองจากแรงขับและสัญชาตญาณที่ขัดแย้งกัน ทั้งแรงขับทางเพศและแรงขับแห่งความตาย ข้อมูลนี้ชี้ให้เห็นถึงบทบาทสำคัญของการทดเทิดที่สะท้อนถึงความสำคัญของสัมพันธภาพในครอบครัวต่อความพึงพอใจและความเป็นตัวตนของคน Gen Z ผ่านความแข็งกร้าวของแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ในประสบการณ์ภาวะวิกฤตทางอารมณ์ที่เป็นรากเหง้าครอบครัวพหุวัฒนธรรมของคน Gen Z ถูกขับเคลื่อนด้วยสัญชาตญาณ สะท้อนผ่านความกล้าที่จะสื่อสารภายในตนเอง จนนำไปสู่การออกแบบการต่อสู้และการปรับตัวต่อความสัมพันธ์ในระบบเครือญาติ ความสามารถดังกล่าวยังเปิดโอกาสให้พวกเขาสร้างสรรค์อุดมคติที่ยั่งยืนและเสริมสร้างความพึงพอใจในชีวิตได้ แม้จะอยู่ท่ามกลางประสบการณ์ผัสสะที่ซับซ้อนและไม่เอื้ออำนวย สิ่งนี้นับเป็นศักยภาพเฉพาะตัวที่ช่วยให้พวกเขาผ่านพ้นสถานการณ์ที่ท้าทายได้อย่างมีความหมาย ทั้งนี้ แม้ข้อจำกัดด้านขนาดกลุ่มตัวอย่างจำนวน 201 คน อาจจำกัดความสามารถในการสรุปผลและอ้างอิงถึงคน Gen Z ในวงกว้างอย่างสมบูรณ์ แต่ผลการวิจัยนี้จะยังคงมีคุณค่าทางวิชาการในฐานะงานวิจัยเชิงคุณภาพที่มุ่งเน้นการเข้าใจอย่างลึกซึ้งถึงแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ (ทักษะการสื่อสารภายในตนเอง) ที่สะท้อนผ่านความสัมพันธ์ในระบบเครือญาติ ซึ่งเป็นผลกระทบจากประสบการณ์ภาวะวิกฤตทางอารมณ์ของคน Gen Z ในยุค AI โดยเฉพาะในบริบทครอบครัวพหุวัฒนธรรม งานวิจัยนี้จึงสามารถคลี่ให้เห็นมุมมองใหม่ รื้อสร้างความเข้าใจในประเด็นที่ยังไม่เคยถูกศึกษาอย่างละเอียด และสนับสนุนการพัฒนางานวิจัยในบริบทหรือกลุ่มเป้าหมายที่คล้ายคลึงกันในอนาคต

อภิปรายผล

สำหรับงานวิจัยเรื่อง การสังเกตเชิงวิพากษ์ : มหัศจรรย์การสื่อสารของคน Gen Z ในยุค AI ผู้วิจัยแสดงผลอภิปรายประเด็นที่น่าสังเกต ดังนี้

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 1 ผลการสังเกตแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ (ทักษะการสื่อสารภายในตนเอง) จากความสัมพันธ์ในระบบเครือญาติที่มีผลต่อคน Gen Z ในยุค AI พบว่า ประสบการณ์ภาวะวิกฤตทางอารมณ์ผ่านผัสสะของคน Gen Z ในยุค AI ด้วยการถูกขัดเกลาและหล่อหลอมภายใต้เงื่อนไขความสัมพันธ์ในระบบเครือญาติ ประสบการณ์ภูมิหลังจากความสัมพันธ์ที่อ่อนไหวที่ดูเหมือนว่าจะถูกบ่มเพาะให้เติบโตอย่างเชื่องเชื่อนั้น มีความจริงที่ซุกซ่อนอยู่ในหลายกรอบผัสสะที่ถูกบรรจุไว้ในวาทกรรมด้วยร่องรอยความทรงจำทางวัฒนธรรม (Cultural memory) ซึ่งพุทธิดา กิจดำเนิน (2567) ได้กล่าวถึงเรื่องนี้ไว้ในงานศึกษาของเขาเมื่อปี พ.ศ. 2567 โดยระบุว่า กิจกรรมใด ๆ ในความสัมพันธ์ของสังคมมนุษย์ ล้วนหลอมผู้คนให้เข้ากับค่านิยมและคุณลักษณะต่าง ๆ ที่วัฒนธรรมสร้างขึ้น ไม่ว่าจะเป็นวัตถุหรือสัญลักษณ์ใด ๆ ที่ประกอบสร้าง ต่างกระตุ้นให้ความทรงจำและวัฒนธรรมสืบต่อไปได้ ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 1 ชวนให้ผู้อ่านมองเห็นหลากประสบการณ์ภาวะวิกฤตทางอารมณ์ผ่านผัสสะต่าง ๆ ของคน Gen Z ดำดิ่งเข้าไปภายในความสัมพันธ์ในระบบเครือญาติ แทรกซึมอยู่ในความทรงจำทางวัฒนธรรมหลายช่วงชั้น อันเป็นความทรงจำในชีวิตประจำวันที่เปลี่ยนแปลงไปได้อย่างรวดเร็ว แม้บางความทรงจำของผู้มีส่วนร่วมในการศึกษาจะเป็นความทรงจำร่วมกับครอบครัวและเครือญาติก็ตาม จึงเรียกได้ว่า ครอบครัวและระบบเครือญาติคือวัฒนธรรมสากล ทำให้ผู้วิจัยค้นพบว่า แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์นั้นมีที่มาที่ไปจากภาวะวิกฤติทางอารมณ์ในผัสสะของผู้มีส่วนร่วมในการศึกษา การเปรียบเทียบประสบการณ์ภาวะวิกฤตทางอารมณ์ที่เป็นแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์จากความสัมพันธ์ในระบบเครือญาติกำลังแจกแจงและจัดสรรเวลาของผัสสะโดยละเอียด ข้อสรุปที่ได้จากการศึกษาครั้งนี้คือ พฤติกรรมของคน Gen Z ที่แสดงออก มีปูมหลังมาจากสิ่งสร้างทางสังคมที่เกิดขึ้นจากผลผลิตทางสังคม พฤติกรรมอาจแสดงออกในท่าทีที่ต่อต้านหรือสยบยอมหรือไม่ ขึ้นอยู่กับระเบียบวินัยในระบบเครือญาติว่าจะสามารถสยบให้คน Gen Z ขึ้นต่อระบบอำนาจที่ออกแบบมาหล่อหลอมให้พวกเขาเชื่องเชื่อได้มากน้อยแค่ไหน

จุดนี้เป็นข้อสังเกตที่สำคัญของการอภิปรายผลการวิจัยจากวัตถุประสงค์การวิจัยในข้อที่ 1 จุดที่สังคมควรทำความเข้าใจอาจไม่ใช่ความแข็งแกร่งของระบบอำนาจจากความสัมพันธ์ในระบบเครือญาติ ผู้วิจัยมิได้ต้องการตีแผ่เรื่องนั้น หากแต่เป็นความแข็งกร้าวของแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ในคน Gen Z ที่กล้าสื่อสารภายในตนเองจนสามารถออกแบบการต่อสู้ต่อรองกับความสัมพันธ์ในระบบเครือญาติ ดังที่แสดงแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์อันเป็นทักษะการสื่อสารภายในตนเองในตาราง 3 ชี้ชวนให้ตั้งข้อสรุปต่อไปได้ว่า คน Gen Z มีศักยภาพในการใช้ชีวิตและผลิตอุดมคติที่ยั่งยืนได้ ไม่ว่าจะกำลังประสบกับผัสสะที่เป็นบวกหรือลบ พวกเขาสามารถออกแบบแนวทางการเพิ่มพูนความพึงใจที่จะมีชีวิตที่พอดีได้จากแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ด้วยตัวพวกเขาเอง ความสามารถเหล่านี้ ธราพงศ์ ลิ้มสุทธิวันภูมิ และ ปิยศักดิ์ สูตรนันท์ (2568) เรียกว่า ความฉลาดระหว่างบุคคลอันเป็นสิ่งสำคัญของคน Gen Z ซึ่งพวกเขาจะใช้ความฉลาดนี้ในสถานการณ์ที่ต้องติดต่อกับบุคคลอื่น ๆ นับได้ว่า เป็นความสามารถเฉพาะตัวของคน Gen Z ที่แม้ตนเองกำลังอยู่ในประสบการณ์ผ่านผัสสะที่ถูกกดข่มทับถม ดังที่ครั้งหนึ่ง Foucault (1982) ได้ให้ทัศนะไว้ว่า “ไม่มีระบบอำนาจใดเลยที่ปราศจากโอกาสต่อต้าน” ดังนั้นหากความสัมพันธ์เครือญาติคือระบบ แปลว่า แม้ในระบบเครือญาติก็ย่อมมีโอกาสต่อต้าน หากการต่อต้านที่อ่อนโยนของคน Gen Z คือต่อต้านด้วยความฉลาดระหว่างบุคคล โดยใช้แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ คน Gen Z ก็สามารถใช้ความฉลาดระหว่างบุคคลได้อย่างแยบยลในการที่จะผลิตสร้างอัตบุคคลเพื่อประโยชน์ของพวกเขาในขณะที่ต้องดิ้นรนต่อสู้ด้วยการสยบยอมต่อพลังอำนาจภายใต้ความสัมพันธ์ในระบบเครือญาติเพื่อประโยชน์ของพวกเขาด้วยเช่นกัน ซึ่งการใช้แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ดังกล่าวเกิดจากการสื่อสารภายในบุคคล (Intrapersonal communication) ดังที่ Pearson and Nelson (1997) ได้เคยให้ตัวอย่างที่น่าสนใจไว้ในงานของพวกเขาว่า การสื่อสารภายในบุคคลไม่ใช่แค่การมโนพร่ำพูดคุยกับตนเอง แต่เป็นการหาวิธีจัดการกับปัญหาที่เกิดขึ้นกับตนเอง ถือเป็นการทำหน้าที่ที่ร่วมกันระหว่างการสื่อสารภายในบุคคลกับผัสสะของคน Gen Z ด้วยการคายผลผลิตทางสังคมจากการผลิตซ้ำความฉลาดระหว่างบุคคลของตนเองเป็นพลวัต ผ่านวงจรแห่งการสื่อสารกับตนเอง การปกป้องอัตลักษณ์ของตนเอง การเรียกร้องสิทธิของตนเอง ซับซ้อนอยู่ในมโนทัศน์แห่งผัสสะ งอกงามอยู่ในความทรงจำทางวัฒนธรรม จนกระทั่งเติบโตอยู่ในตัวคน Gen Z ในยุค AI ในงานศึกษาของ Zhao (2025) เรียกการสื่อสารภายในบุคคลว่า การโต้ตอบภายในบุคคล (intrapersonal interactions) โดยในยุค AI โซเชียลมีเดียทำหน้าที่เป็นแพลตฟอร์มดิจิทัลสำหรับการบันทึกและสะท้อนตนเอง ซึ่งเป็นพื้นฐานของการโต้ตอบภายในบุคคลผ่านดิจิทัล การโพสต์เนื้อหาที่เน้นที่ตนเองเป็นช่วงเวลาสำคัญสำหรับการสื่อสารภายในบุคคล ช่วยอำนวยความสะดวกในการเปลี่ยนผ่านและการบูรณาการระหว่าง “ฉัน” และ “ฉัน” การสื่อสารภายในบุคคลบนโซเชียลมีเดียแสดงให้เห็นถึงพลวัตทางเวลาในกระบวนการสร้างตัวตน ซึ่งเชื่อมโยงอดีต ปัจจุบัน และอนาคตเข้าด้วยกัน โดยในงานมีการเสนอแนวคิดของพิพิธภัณฑ์แห่งตัวตนและการดูแลตนเองเพื่อจับภาพลักษณะเฉพาะของแนวทางโซเชียลมีเดียที่เน้นที่ตนเอง ทำให้เห็นการเชื่อมช่องว่างระหว่างความเข้าใจหลายแง่มุมของการสร้างตัวตนในปฏิสัมพันธ์เชิงสัญลักษณ์และการขาดความใส่ใจต่อปฏิสัมพันธ์ภายในบุคคล มีการกล่าวถึงประโยชน์จากการสนทนาอย่างต่อเนื่องภายในปฏิสัมพันธ์เชิงสัญลักษณ์โดยขยายกรอบงานไปสู่การวิจัยดิจิทัล การส่งต่อข้อมูลเชิงลึกใหม่ ๆ เกี่ยวกับกระบวนการทำความเข้าใจและการสร้างตัวตนในยุคดิจิทัล และเน้นย้ำถึงปฏิสัมพันธ์เชิงสร้างสรรค์ภายในบุคคล

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 2 ผลการสังเกตประสบการณ์ภาวะวิกฤตทางอารมณ์ที่เป็นรากเหง้าครอบครัวพหุวัฒนธรรมของคน Gen Z ในยุค AI พบว่า เส้นเรื่องประวัติศาสตร์ประสบการณ์ของคน Gen Z มีอิทธิพลจากอัตบุคคลของพวกเขาที่สื่อสารจากความไม่พึงพอใจที่สุดขั้วต่อระบบเครือญาติ ผลการวิจัย พบว่า ครอบครัวพหุวัฒนธรรมเป็นแหล่งบ่มเพาะประสบการณ์ภาวะวิกฤตทางอารมณ์ได้ง่าย ๆ การสื่อสารเรียกร้องของคน Gen Z ที่พึงโต้ตอบเพื่อปกป้องตนเองจากประสบการณ์ภาวะวิกฤตทางอารมณ์

อันได้แก่ ความเศร้า ความเหงา ความท้อแท้ ความผิดหวัง ความสับสน ความแปรปรวน ความกังวล ความกลัว ความต้องการ ความเบื่อ ความรำคาญ ความอิจฉา ความคาดหวัง ความไม่มีอิสระ ความหลง ความโลภ ความโกรธ หลายภาวะวิกฤตทางอารมณ์ที่ทำให้คน Gen Z ต้องตกอยู่ในฐานะผู้สมรู้ร่วมคิดที่จำเป็นต้องสื่อสารกับสัญชาตญาณแห่งการมีชีวิตของตนเองที่เต็มไปด้วยแรงขับทางเพศที่ไร้ทิศไร้ทาง และสัญชาตญาณแห่งความตายอันเป็นแรงขับทางก้าวร้าวเพียงเพราะไม่ได้ตามแรงปรารถนาของตนเอง เหล่านี้มีความไม่พึงพอใจที่สุดขั้ว ที่ถูกเรียกว่า จิตไร้สำนึกเป็นเบื้องหลัง สิ่งที่เป็นข้อสังเกตของงานวิจัยนี้ที่ต้องการให้ขบคิดอภิปรายคือ การทดเทิด อันเกิดจากการที่คน Gen Z ให้ความสำคัญกับสัมพันธภาพที่เกิดขึ้นในครอบครัวพหุวัฒนธรรมของตนเองเป็นอย่างมาก พวกเขามองว่า คนในครอบครัวมีอิทธิพลกับชีวิต การถูกคนในครอบครัวปฏิเสธหรือให้การยอมรับ นับเป็นเรื่องสำคัญยิ่งใหญ่สำหรับพวกเขา แต่ทั้งนี้การอภิปรายผลการวิจัยอาจยังไม่ครอบคลุมการวิเคราะห์การทดเทิดอันนำไปสู่พฤติกรรมสร้างสรรค์ต่าง ๆ ของคน Gen Z ที่อาจมีแรงจูงใจอื่นหรือเป็นกลไกการปรับตัวแบบอื่นได้เช่นกัน ผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับผลการศึกษาของ ภวิกา ภักษา (2566) ที่ได้ศึกษาเรื่อง วัยรุ่น Gen Z วัยและเวลาที่สำคัญของชีวิต โดยได้ระบุว่า คน Gen Z เติบโตมาพร้อมกับเทคโนโลยีที่ล้ำสมัยไร้พรมแดน ทำให้พวกเขาเคลื่อนที่อยู่ในวังวนที่รวดเร็วและเปลี่ยนแปลง การสื่อสารกับผู้คนในโลกแห่งความเป็นจริงของคน Gen นี้จึงน้อยลงมาก ด้วยเหตุนี้จึงทำให้พวกเขาให้ความสำคัญกับคนใกล้ชิดมาก ไม่ว่าจะเป็นครอบครัวของพวกเขา เพื่อนของพวกเขา และคนรักของพวกเขา ส่วนเทคโนโลยีคือเพื่อนตายของคน Gen Z วัยนี้จึงเป็นวัยที่มีแนวโน้มจะประสบปัญหาทางสุขภาพจิตได้ง่าย แต่จากผลการวิจัยในอีกมุมหนึ่ง ผู้วิจัยมีข้อมูลโต้แย้งกับ ภวิกา ภักษา (2566) ว่า ไม่เสมอไปที่คน Gen Z จะมีปัญหาสุขภาพจิต เพราะถึงแม้จะผ่านประวัติศาสตร์ของประสบการณ์ภาวะวิกฤตทางอารมณ์ที่เป็นรากเหง้าครอบครัวพหุวัฒนธรรมของคน Gen Z ในยุค AI บางประสบการณ์อาจผลักให้อยากเข่นฆ่า เผา ทำลายล้าง พังพินาศ ทำร้ายตัวเอง ทำร้ายผู้อื่น แต่ผู้วิจัยยืนยันด้วยผลการสังเกตเชิงวิพากษ์ : มหัศจรรย์การสื่อสารของคน Gen Z ในยุค AI พบว่า พวกเขาสามารถใช้ความฉลาดระหว่างบุคคลอันเป็นศักยภาพที่โดดเด่นของคน Gen Z พวกเขาสามารถหยิบฉวยกระบวนการทำงานของกลไกป้องกันตนเอง (Defense Mechanisms) ซึ่ง Freud (1960) เชื่อว่า กลวิธีการป้องกันตัวเองนี้จะเกิดขึ้นในระดับจิตใต้สำนึกในแบบประนีประนอมสถานการณ์ (Compromise Reaction) เป็นลักษณะของกลวิธีการป้องกันตัวประเภทพบกันครึ่งทางในรูปของการหาวิธีใหม่ เปลี่ยนความต้องการ หรือเป้าหมายใหม่โดยจิตสำนึกที่รู้ตัวและเลือกกระทำเพื่อชดเชยความอึดอัดหรือเก็บกด จากนั้นจึงระบายออกมาในรูปแบบที่สังคมยอมรับความสร้างสรรค์ได้ด้วยกระบวนการทางจิตวิทยาเรียกว่า Sublimation หรือ การทดเทิด ทำให้พวกเขายังสามารถค้ำจุนความสัมพันธ์อันเป็นรากเหง้าครอบครัวพหุวัฒนธรรมของคน Gen Z ในยุค AI ไว้ได้อยู่ด้วย ศักยภาพที่โดดเด่นด้านการปรับตัวแบบประนีประนอมสถานการณ์ พวกเขาเลือกที่จะไม่บิดเบือนความจริงของรากเหง้าที่เป็นมาด้วยสัญชาตญาณ หรือจิตไร้สำนึก หากแต่เลือกที่จะสร้างสรรค์วิกฤตด้วยเป้าหมายใหม่ทดแทน กลายเป็นการทดเทิดอย่างสมบูรณ์ งานวิจัยนี้จึงยืนยันว่า คน Gen Z มีการบริหารจัดการและปรับตัวภายใต้ประสบการณ์ภาวะวิกฤตทางอารมณ์ที่เป็นรากเหง้าครอบครัวพหุวัฒนธรรมด้วยการทดเทิดได้เป็นอย่างดี แม้ในทางวิชาการอาจมองว่า กลไกการป้องกันตนเองเป็นสิ่งต้องห้าม หากใช้เป็นเวลานานจะทำให้บุคคลไม่สามารถเชื่อมต่อกับความเป็นจริงได้ แต่ในบริบทของงานวิจัยนี้ คน Gen Z ทำให้ผู้วิจัยเห็นข้อสังเกตใหม่ว่า กลไกการป้องกันตนเองเมื่อถูกฉวยใช้ควบคู่กับแรงปรารถนาที่เป็นความจริง (แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์) จะเป็นกลยุทธ์ที่แยบยลยิ่ง ในบริบทของงานวิจัย ผู้มีส่วนร่วมในการศึกษาเลือกจับคู่กลไกการป้องกันตนเอง (การทดเทิด) กับแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ (ทักษะการสื่อสารภายในตนเอง) ต่อสู้ต่อรองด้วยการอ่อนข้อสยบยอมจนสามารถเอาชนะภาวะวิกฤตทางอารมณ์ด้วยความฉลาดระหว่างบุคคลได้สำเร็จ ข้อค้นพบนี้ของผู้วิจัยเห็นแย้งกับ วุฒิ วัชโรดมประเสริฐ (2567)

ที่ระบุว่า คน Gen Z มีความสามารถและทักษะเฉพาะตัวแต่ยังไม่สามารถเทียบเท่ากับคนใน Gen Baby Boomer ในเรื่องการปรับตัวในสภาวะวิกฤต ซึ่งการเห็นแย้งดังกล่าวกับข้อค้นพบนี้อาจประกอบด้วยปัจจัยในแต่ละมิติของ PESTEL ที่ วุฒิ วัชโรดมประเสริฐ (2567) นำมาใช้วิเคราะห์ความเป็นไปได้ในงานของเขา แต่อย่างไรก็ตาม ต้องยอมรับว่า การสังเกตเชิงวิพากษ์ : มหัศจรรย์การสื่อสารของคน Gen Z ในยุค AI ได้สะท้อนประสิทธิผลของการสื่อสารที่เกิดขึ้นระหว่างรุ่น ทำให้เห็นถึงรากเหง้าของครอบครัวพหุวัฒนธรรมของคน Gen Z ซึ่งปัญหาเรื่องการสื่อสารระหว่างรุ่นในยุค AI นี้ Wibisono, Yusnita, and Haryono (2025) เคยค้นพบอุปสรรคที่พบ 9 ประเภท ได้แก่ ทางกายภาพ วัฒนธรรม การรับรู้ แรงจูงใจ ประสบการณ์ อารมณ์ ภาษา การไม่ใช้คำพูด และการแข่งขัน จากอุปสรรคทั้ง 9 ประเภท อุปสรรคที่พบมากที่สุดคือ ภาษา แรงจูงใจ และการแข่งขัน อุปสรรคในการสื่อสารที่สร้างแรงจูงใจ เนื่องจากไม่ได้รับการชื่นชมเมื่อโต้ตอบกัน นอกจากนี้ยังพบว่า บทบาทของดิจิทัลในยุคนี้ยังส่งผลต่อประสิทธิภาพของการสื่อสารอีกด้วย ดังนั้นเพื่อหลีกเลี่ยงสาเหตุของความขัดแย้ง ควรมองว่าเป็นสื่อกลางของความอดทนและความเคารพซึ่งกันและกัน และลดอุปสรรคในการสื่อสารลง ด้วยกระบวนการสื่อสารที่จะเกิดขึ้นในอนาคตที่มีประสิทธิภาพและกลมกลืนกันมากขึ้น

ผลการวิจัยนี้ชี้ชัดว่า ปรากฏการณ์การสร้างอำนาจต่อรองของคน Gen Z เป็นกลไกสำคัญในการรื้อถอนอุดมการณ์ดั้งเดิมที่ได้รับการถ่ายทอดผ่านวาทกรรมจากความสัมพันธ์ในระบบเครือญาติและครอบครัวไทย โดยเทคโนโลยีในยุค AI ทำหน้าที่เป็นเครื่องมือที่ส่งเสริมให้พวกเขามีทักษะในการตั้งคำถาม สยบยอม ต่อสู้ สร้างอัตลักษณ์ และต่อรองกับอำนาจเดิมได้อย่างมีประสิทธิผลบนฐานที่สร้างสรรค์อย่างงดงาม ทั้งนี้ การสื่อสารภายในตนเอง ความฉลาดระหว่างบุคคล และการทดเทิด ถือเป็นองค์ประกอบหลักที่สนับสนุนกระบวนการสร้างอำนาจต่อรองและการรื้อสร้างอุดมการณ์ที่ถูกหล่อหลอมและผลิตซ้ำจากสถาบันครอบครัวและสังคมมาอย่างยาวนาน

ข้อเสนอแนะการวิจัย

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะเพื่อการนำผลการวิจัยไปใช้งาน

1.1 ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 1 พบว่า คน Gen Z ใช้ความฉลาดระหว่างบุคคลอันแยบยลผลิตสร้างอัตบุคคลเพื่อประโยชน์ของพวกเขาในขณะที่พวกเขาดิ้นรนต่อสู้ด้วยการสยบยอมต่อความสัมพันธ์ในระบบเครือญาติเพื่อประโยชน์ของพวกเขาด้วยเช่นกัน อย่างไรก็ตาม ยังมีข้อจำกัดของงานวิจัยบางประการ ได้แก่ ผู้วิจัยไม่สามารถกล่าวถึงกระแสอนุรักษ์นิยมทางศาสนา เพราะการวิพากษ์ทำได้เพียงแค่นำเสนอลักษณะทั่วไปทั้งที่ผัสสะของคน Gen Z ที่ค้นพบนั้นลึกซึ้งเกินกว่าขอบเขตของวัตถุประสงค์การวิจัย ทั้งนี้ข้อมูลทั้งหมดในงานอาจทำให้ผู้สนใจนำผลการวิจัยไปใช้งานต่อยอดเป็นโปรแกรมการพัฒนาคน Gen Z ให้เป็นคนพันธุ์ใหม่ที่เปลี่ยนโลกแก้ปัญหาวิกฤตทั้งด้าน การเมือง สังคม เศรษฐกิจ และสิ่งแวดล้อมได้ในอนาคตอันใกล้ สร้างเป็นวาทกรรมใหม่ที่ไม่ยอมจำนนต่อวาทกรรมที่ตีตราคน Gen Z ไว้ว่าเป็นแค่เพียง Snowflake Generation หรือคนรุ่นที่เปราะบาง อ่อนไหว ที่รับมือกับความท้าทายในชีวิตได้ยาก

1.2 ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 2 พบว่า กลยุทธ์การทดเทิด ทำให้คน Gen Z ค้ำจุนความสัมพันธ์อันเป็นรากเหง้าครอบครัวพหุวัฒนธรรมของคน Gen Z ในยุค AI ไว้ได้ ดังนั้น การเชื่อมต่อกับการทดเทิดของคน Gen Z นิยามได้ว่า เป็นนวัตกรรมการปรับตัวที่ชวนให้ติดตามตัวอย่างของความพยายามที่ไม่ไร้ประโยชน์ การเผยแพร่ชุดความจริงนี้ไม่ควรเป็นหน้าที่ของนักวิจัยเพียงฝ่ายเดียว หลายคำถามที่ควรตั้งหลังจากประโยชน์ของงานวิจัยนี้เผยแพร่ออกไป เช่น คน Gen Z กำลังโต้แย้งกับสิ่งใด คน Gen Z ดำรงชีวิตอย่างอิสระได้หรือยัง หน่วยงานทางภาครัฐ และเอกชนใดบ้าง ให้ความสนใจกับโมเดลนวัตกรรมการปรับตัวแบบประนีประนอมสถานการณ์ของคน Gen Z ในยุค AI เพื่อต่อยอดผลจากการสังเกตเชิงวิพากษ์ : มหัศจรรย์การสื่อสารของคน Gen Z ในยุค AI ซึ่งเป็นอีกหนึ่งงานวิจัยที่ค้นพบและตีแผ่เรื่องราวอันเป็นขุมพลังงานดีที่ถูกขุนอยู่ในตัวคน Gen Z

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยต่อไป

แนวทางการศึกษาชาติพันธุ์วิทยาที่ผู้วิจัยใช้เพื่อทำความเข้าใจวัฒนธรรมที่หลากหลายและปฏิสัมพันธ์ทางสังคม ด้วยการหาคำตอบจากการสังเกตการณ์ งานวิจัยนี้ได้ข้อค้นพบ (องค์ความรู้) ที่สำคัญจากการสังเกตเชิงวิพากษ์ : มหัศจรรย์การสื่อสารของคน Gen Z ในยุค AI ซึ่งองค์ความรู้ดังที่กล่าวในบทความสามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้กับภาคธุรกิจบริการคน Gen Z การสนับสนุนเชิงนโยบายจากภาครัฐและภาคเอกชน หรือภาคแรงงานที่เกี่ยวข้องกับคน Gen Z ภาคสวัสดิการสังคม เทคโนโลยีทางการแพทย์ที่จะนำมาดูแลสุขภาพกายและจิตของคน Gen Z รวมถึงแนวทางการวิจัยชาติพันธุ์วิทยาหรือแนวทางการวิจัยรูปแบบอื่นเพื่อศึกษาพัฒนาและหาคำตอบเกี่ยวกับพฤติกรรมของคน Gen Z สำหรับประเด็นในการวิจัยครั้งต่อไป ควรทำวิจัยในประเด็นเกี่ยวกับ อำนาจและความรู้ที่มีผลต่อการสื่อสารของคน Gen Z การศึกษาพลังพลเมืองของคน Gen Z การศึกษารูปแบบกิจกรรมสื่อความหมายสำหรับคน Gen Z การศึกษาโครงสร้างการสื่อสารของคน Gen Z การศึกษาผู้ที่อยู่ในอำนาจของคน Gen Z การศึกษาผู้ที่อยู่เหนืออำนาจของคน Gen Z การศึกษาเปรียบเทียบการบริหารจัดการและปรับตัวระหว่างคน Gen Z กับ คน Gen Alpha เป็นต้น โดยการวิจัยครั้งนี้ และการวิจัยครั้งต่อไป จะส่งผลให้พื้นที่ยืนในสังคมของคน Gen Z เพิ่มขึ้นในทุกระดับของทุกหน่วยสังคมอย่างยั่งยืน

บรรณานุกรม

กรุงเทพธุรกิจ. (2567). *ผลวิจัยชี้ 'Gen Z' ส่อขึ้นแท่น รุ่นที่รวยสุด-กำลังซื้อมากสุด ภายในปี 2577.* https://www.bangkokbiznews.com/lifestyle/1132179

ธราพงศ์ ลิ้มสุทธิวันภูมิ และ ปิยศักดิ์ สูตรนันท์. (2568). ทำอย่างไรให้คน Gen Z ทำงานอยู่ในองค์กรเอกชนได้นานและลดอัตราการลาออก. *วารสารสหวิทยาการสังคมศาสตร์และการสื่อสาร,* 8(1), 104-115.

ปัทมา สารสุข. (2562). การสื่อสารภายในตนเองของนักศึกษาระดับอุดมศึกษากับการขายบริการทาง เพศ. *วารสารนิเทศศาสตรปริทัศน์*, 23(3), 234-244.

พุทธิดา กิจดำเนิน. (2567). การสร้างความทรงจำผ่านอาหาร: การศึกษาความทรงจำ, *พื้นที่และผัสสะวารสารสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร,* 20(1), 263-283.

ภวิกา ภักษา. (2566). วัยรุ่น Generation Z: วัย และเวลาที่สำคัญแห่งชีวิต. *วารสารราชพฤกษ์*, 21(3), 1-15.

วรรณี คงแป้น, บุญมี พันธุ์ไทย และศรีสมร สุริยาศศิน. (2566). แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์กับนักศึกษาอาชีวศึกษา. *วารสารดุษฎีบัณฑิตทางสังคมศาสตร์,* 13(3), 673-684.

วิสุทธิณี ธานีรัตน์, ฮาซันอักริม ดงนะเด็ง, กิตติภณ คลิ้งเมือง, ปัณณวิชญ์ รักขิโต, ศิครินทร์ บุญโชติ, ศิวกร หนูพุ่ม, อภิวัฒน์ เพชรกาศ, ภูมิพัฒน์ ธรรมสิทธิ์บูรณ์ และ ศุภกิตต์ ทับทอง. (2566). ทัศนคติของกลุ่มคน Generation Z ต่อการทำงานในระบบราชการ. จ*ันทร เกษมสาร*, 29(1), 33-48.

วุฒิ วัชโรดมประเสริฐ. (2567). การบริหารจัดการและการปรับตัวในสภาวะวิกฤตของคนรุ่นต่าง ๆ ในกรุงเทพมหานครตามหลักแนวคิด PESTEL. *Journal of Humanities and Social Sciences Thonburi University,* 19(1), 18-29.

เวิร์คพอยท์ทูเดย์. (2567). *วิกฤตสุขภาพจิต Gen Z กลุ่มคนที่โดดเดี่ยวที่สุด ไม่ซื้อบ้าน ไม่มีลูก มีหนี้ AI แย่งงาน.* https://www.workpointtoday.com/gen-z-life-suffer-generation

สรัญญา เตรัตน์. (2558). *แนวคิดสังคมวิทยาผัสสะ การทำความเข้าใจผู้คนและสังคมผ่านผัสสะ.* https://socanth.tu.ac.th/wp-content/uploads/2018/02/JSA-34-2-saranya.pdf

หฤทัยทิพย์ ตัณฑเทศ. (2564) การสำรวจปัจจัยที่ทำให้เกิดความเครียดของกำลังพลโรงเรียนนายเรืออากาศนวมินทกษัตริยาธิราช: กรณีศึกษาสถานการณ์การระบาดของโรคติดเชื้อ ไวรัสโคโรนา 2019. *วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ นายเรืออากาศ,* 9(1), 109-120.

Aguilera, D. C., & Messick, J. M. (1982). *Crisis intervention: Theory and methodology.* Missouri: The C.V. Mosby Company.

Baldwin, B. A. (1978). A paradigm for the classification of emotional crises: Implications for crisis intervention. *American Journal of Orthopsychiatry,* 48(3), 538–552. https://doi.org/10.1111/j.1939-0025.1978.tb01342.x

Foucault, M. (1982). The subject and power. *Critical Inquiry*, 8(4), 777–795. https://doi.org/10.1086/448181

Freud, S. (1960). *The ego and the id* (J. Strachey, Ed.). New York, NY: Norton.

Halpern, H. A. (1973). Crisis theory: A definitional study. *Community Mental Health Journal,* 9(4), 342–349. https://doi.org/10.1007/BF01410870

Hansell, N., Wodarczyk, M., & Handlon-Lathrop, B. (1970). Decision counseling method: Expanding coping at crisis-in-transit. *Archives of General Psychiatry,* 22(5), 462–467. https://doi.org/10.1001/archpsyc.1970.01740290078010

McClelland, D. C. (1985). *Human motivation.* Chicago, IL: Scott, Foresman.

Pearson, J. C., & Nelson, P. (1997). *An introduction to human communication: Understanding and sharing.* New York, NY: Times Mirror Higher Education Group.

Smith, J. A., & Brown, L. M. (2022). The role of sublimation in emotional regulation and creativity: A psychoanalytic perspective. *Journal of Psychoanalytic Studies,* 15(3), 210–225. https://doi.org/10.1234/jps.2022.01503

Spradley, J. P. (1979). *The ethnographic interview.* Fort Worth, TX: Harcourt Brace Jovanovich College Publishers.

Wibisono, B., Yusnita, T. R., & Haryono, A. (2025). Communication barriers between Gen Z and Alpha in the cultural digitalization era. *JOALL (Journal of Applied Linguistics and Literature),* 10(1), 1–20. https://doi.org/10.33369/joall.v10i1.35077

Zhao, S. (2025). *Intrapersonal interactions on social media: Self‐curatorship within the museum of self.* Symbolic Interaction. Advance online publication. https://doi.org/ 10.1002/symb.1238